

Türkiye'de Ağır Müziğin Geçmişi

1981-2020

Adnan Alper Demirci

**DESTEK
MEDYA
GRUBU**

© KARAKARGA YAYINLARI 409

*Her hakkı saklıdır. Bu eserin aynen ya da özet olarak hiçbir bölümü,
telif hakkı sahibinin yazılı izni alınmadan kullanılamaz.*

müzikmentor kitaplığı-2

TÜRKİYE'DE AĞIR MÜZİĞİN GEÇMİŞİ

Adnan Apler Demirci

İmtiyaz Sahibi: Destek Yapım Prodüksiyon Dış Tic. A.Ş.

Genel Yayın Yönetmeni: Mustafa Kutlukhan Perker

Üretim Koordinatörü: Semran Karaçayır

Editör: Tolga Akyıldız

Son Okuma: Neslihan Perker

Kapak Tasarımı: Sedat Gösterikli

Kapak İllüstrasyonu: Bülent Benli

Mizampaj: Melike Doğan

Sosyal Medya-Grafik: Mesud Topal-Nursefa Üzüüm Kalender-Samet Ersöz

1. Baskı: Şubat 2023

ISBN: 978-625-8360-24-0

*İmtiyaz Sahipleri: Yelda Cumaloğlu, Mustafa Kutlukhan Perker
KaraKarga Yayınları, Destek Yayınları'nın alt kuruluşudur.*

Yayıncı Sertifika No. 43196

Adres: Abdi İpekçi Cad. No. 31/5

Nişantaşı/İstanbul

Tel. (0 212) 252 22 42

Faks: (0 212) 252 22 43

 karakarga.com

 info@karakarga.com

 karakargayayinlari

 karakargayayinlari

 karakargayayin

Deniz Ofset – Çetin Koçak

Sertifika No. 48625

Maltepe Mahallesi

Hastane Yolu Sokak No. 1/6

Zeytinburnu / İstanbul

Tel. (0) 212 613 30 06

Destek Dukkan

müzikmentor

Bu kitabı, hakkındaki yorumunu en çok merak ettiğim kişiye, Çağlan Tekil'e ithaf ediyorum. Olmasaydı belki Türkiye'de Ağır Müziğin Geçmişi de olmazdı, arşiv de tutmazdım.

İçindekiler

Editörden İlk Söz... 9

Önsöz: Türkiye’de Ağır Müziğin
Geçmişi’nin geçmişi 13

Giriş

1. Kitabın kapsamı 19
2. Kitabın amacı (ve bir nostalji eleştirisi) 24
3. Kitaptaki bölümlerin ardındaki mantık 29

1981-1988

1. Putlar Yıkılıyor 33
2. Yeni bir dalga 43
3. Avcılar tayfası ve çıkartmalar 57
4. Babaannesini getiren bedava girer 65
5. Bir Ankara molası 79
6. 80’lerin ortasından hareketler 87
7. İlk kasetler geliyor 103
8. Yurttan sesler 110

1988-1995

1. Moda Konseri	117
2. İkinci dalga gruplar	127
3. İlk kasetin peşinde	140
4. Yeraltından fanzinler	167
5. Almanya'dan konser ithalatı	189
6. Stadyum konserleri	220
7. Metamorfoz zamanı	250

1995-2002

1. Pek bir şey olmayan dönem	273
2. Asiler ve boyun eğmeyenler	280
3. Bereketli bir konser yılı: 1998	295
4. Akmar Baskını	306
5. Çabalamaya devam	320

2002-2013

1. Dijital dönüşüm ve forum kültürü	329
2. Eskilerden haberler	335
3. Yaz festivalleri	340

2013-2020

1. Geri dönüşler ve Lanethli geceler	355
--------------------------------------	-----

Sonuç: Peki bu bilgi hayatta ne işimize yarayacak?

367

Ek: Uzun bağlantılar	373
Ek: 1981'den 1995'e bir zaman çizelgesi	375
Teşekkürler	393
Dizin	395
Yazar Hakkında	424

Web sitesi ve diğer adresler

Bu kitabın son sayfalarında benzerlerinin aksine görsel malzemeler bulamayacaksınız. Çünkü daha iyi bir çözümümüz var. *Türkiye’de Ağır Müziğin Geçmişi* kitap olmadan önce internette farklı mecralarda yayın yapan bir proje olduğu için halihazırda bir web sitesi bulunuyor.

Web sitesi soldan sağa yatay düzlemde kayan bir zaman tüneli şeklinde tasarlandı. Olaylar yan yana sıralanıyor, izleyici soldan sağa doğru eskiden yeniye ya da yeniden eskiye bu olayları dizip inceleyebiliyor. Her bir olay belgelere sahip, açıklaması yazıyor, bir de orada olanlar etiketlenmiş durumda. Konserler, buluşmalar, basın görüşleri, fanzinler bu olayların çeşitleri... Kitapta bazı olaylara karekod ilişitirildi. Bu karekodu telefon kamerası ile okutarak ilgili olaya dair belgeleri inceleyebilirsiniz.

 turkiyedeagirmuzigingecmisi.com

Türkiye’de Ağır Müziğin Geçmişi projesi bir Facebook sayfası olarak başladı. Oranın kullanımının düşmesine doğru orantılı olarak, oradan sadece önemli duyurular yapılıyor:

 turkiyedeagirmuzigingecmisi

En aktif paylaşımlar yaptığımız mecra Twitter:

 trde_agir_muzik

Instagram’da da o kadar aktif olmasak da ara sıra hikayeli fotoğraflar paylaşıyoruz:

 trde_agir_muzik

YouTube’da konuklu ya da konuksuz canlı yayınlar, belgesel tadında “Grupların Hikayeleri” serisi videoları oluyor:

 @trde_agir_muzik

Podcast yayınında zaman zaman konuk alıp röportaj yapıyoruz:

 spoti.fi/3VFiiZ

Apple Podcasts: apple.co/3CRnaRF

Editörden İlk Söz...

Dijital dönüşüm müzik arşivciliğini yok edecek gibi görünüyor. Öyle ya şarkıların, albümlerin; plak, kaset ya da CD’lerde hatta hard disklerde saklandığı günler; internetten yasal olarak müzik indirilmesini sağlayan platformlar bile fikren gerilerde kalıyor yavaş yavaş. Spotify, Apple Music, YouTube gibi platformlarda dinleyip izlediklerinizi çalma listeleri ya da favoriler üzerinden saklamanız ise sadece illüzyon. Onlar ‘sizin’ değil çünkü. Tıpkı sosyal medya hesaplarınız gibi...

Bu yeni düzende; müzik türlerinin de pek önemi kalmamış gibi görünüyor. Analog yıllarda ‘rock’çılar’, ‘pop’çular’, rap’çiler örneğin; keskin sınırlarla ayrılırdı birbirlerinden. Aralarında tatlı çekişmeler olurdu gençlik dergilerine yazdıkları mektuplar üzerinden. O mektuplardan feyiz alan internetin forum siteleri bile yok oldu sayılır. Gençlikte dinlenen müziğin türü üzerinden kimlik oluşturma davranışı azalarak bitiyor. Dijital platform algoritmaları ne öneriyorsa o sizin için takip edilmesi gereken oluyor. Bu platformlarda sevdiğimiz şarkılar üzerinden gruplara, kişilere ulaşım oradan da külliyata varmamız; bir “müzik kazıcılığı” yapmamız; keşfederek kulağımızı, kendimizi geliştirmemiz mümkünken; onu bile platformun önerdiği ‘Keşfet’ listelerini favoriye alarak yapıyoruz çoğunlukla. Böylesi daha kolay geliyor. Müziğe sahip olmak, az bulunuru elinde tutmak, bildiğini paylaşmak kıymetini yitiriyor.

Sevdiğiniz şeyin tarihini, öncülünü, ardılını merak etmek gündemden düşüyor. Koleksiyonerlik, arşivcilik demode görüyorlar. Oysa müziği ‘sevmek’ bu kadar kolay değil. Hiçbir şeyi sevmek bu kadar kolay olamaz.

Bugün dijital mecralarda en çok dinlenen şarkıların kökleri, çıkış noktaları var. Türlerin bulunduğu noktalar, etkileşimleri var. O türleri dinleyenlerin dinleyebilmeye, o yaşam tarzına göre var olmaya çalışırken başlarına gelenler var. Konserlerde, turnelerde yaşananlar bildiğinizden çok öte. Çünkü orada bir birlik, aidiyet söz konusu. Bugün hızlıca tükettiğimiz şarkıların hepsinin bir tarihi mevcut ve o şarkıdan yıllar yıllar öncesine gidiyor.

Seksenli yıllardan bugüne Türkiye müzik ve medya sektörlerindeki oyunculuğunu sürdüren; analog dönemde olduğu kadar dijital dönemde de durmaksızın öğrenen biri olarak gözlem ve deneyimlerimi paylaşmam gerekirse; altını çizmek istediğim konulardan biri de rock, heavy metal ve punk dinleyicilerinin ‘cemaat’ davranışları, kolektif ruhları ve tutkuları. Bu davranış; kuşaklardan kuşaklara rol modeller üzerinden aktarılırken, değişen teknoloji ve tüketim alışkanlıklarına göre özünü asla yitirmiyor. Bu gözlemin turnusol kağıdı olarak ülkemize yurtdışından konsere gelen irili ufaklı rock ve heavy metal gruplarının bilet potansiyelini, satış hızını ve ilgili konserlerdeki tek yürek seyirci davranışını kullanabilirsiniz.

Türkiye’de Ağır Müziğin Tarihi kitabı, Adnan Alper Demirci’nin uzun bir geçmişe dayanan “rock’cılığının”, müzikseverliğinin, araştırmacılığının, arşivciliğinin, yazarlığının, titizliğinin hatta kasetlerinin, konser biletlerinin, kıscası varlık sebeplerinden birinin; ‘ağır müzik’ten aldıklarına karşılık vermek için gösterdiği çabanın sonucu. Kültür sanat alanı için tarihsel ve belgesel olduğu kadar samimi ve ‘içerden’ bir tanıklık aynı zamanda. Türkiye’de bu müziğin; ne büyük ağırlıklar sırtlandığını, uğruna nelerin göze alındığını, nelerden nerelere hangi dönemeçlerden geçerek ulaştığını anlatırken o günleri yaşayan, yaşayamayan herkesi bu hikayeye ortak ediyor.

Müzikmentor Kitaplığı’nın editörü olarak bu kitabın okuruyla buluşmasına vesile olduğum için mutlu ve gururluyum. Yazar Demirci’nin özetle ‘Olmasaydı bu kitap da olmazdı...’ diyerek kitabını adadığı Türk rock, heavy metal ve punk alemlerinin öncü karakteri, rol modeli Çağlan Tekil’e selam yollama fırsatını bulduğumuz için de öyle... Rahat uyu Çağlan, açtığın yoldan gidenler sana minnettar...

Bir kez daha altını çizmek istediğim cümle ise şu: Her kitabın bir müziği vardır ve hiçbir müzik kitabı sadece müzik kitabı değildir. Sert şarkıların fonunda olduğu şahane okumalar dilerim.

TOLGA AKYILDIZ

Önsöz: Türkiye’de Ağır Müziğin Geçmişi’nin geçmişi

Türkiye’deki heavy metal camiasında ismim şu kadar olsun biliniyorsa bu tamamen yerli müzik tarihiyle ilgili yaptığım çalışmalar sayesinde. Özellikle 2019 başında açtığım YouTube ve Twitter kanallarında paylaştıklarım... Öyle ki *Headbang*’de altı yıl boyunca (2010-2016) yazdığım onlarca yabancı grup yazısının okur tarafında bir karşılığı oldu mu bilmiyorum ama Erkin Korumay, Devil, Kramp ve Hazy Hill yazıları dışında hiç tevecüh görmedim. Bir de Mayhem yazımın sonundaki İzmir konseri kutusunu sayabilirim belki...

Evladım sayılan *Boo!* dergisine (boodergi.com) 2012 yılında hazırladığım “Türkiye’de Heavy Metal Yayıncılığı” dosyasının *Düşler ve Kabuslar* gibi bir forumda Güven Erkin Erkal’dan tam puan almasını da ekleyecek olursak, anlaşılabilir yabancı grup yazmak benim için zaman ve enerji kaybı, benim sadık yarım Türkiye müziğidir.

Arşivciliğe merakım sanıyorum ki 2004 yılıydı; *Deli Kasap*’ın aylık, kapaklı web dergi formatında yayınlandığı sayılarından birinde *Çağlan Tekil*’in *Moda*

konseri üzerine yazdığı meşhur yazıyı okuduktan sonra başladı¹. O zamanlar Çağlan Tekil'i geçtim *Laneth*'ten haberim yok. "Metal medya" adına bildiğim isimler Güven Erkin Erkal ve Şener Yıldız'dan, yerli ağır müzik adına bildiğim gruplar Pentagram başta olmak üzere Maximum Rock "haftanın en sıkı onlusu" listesinde duyduklarımın ibaret. Böylesine bir cahiliye devri... Meşhur "Skandal!" sözünün sahibi Çağlan'ın yazıları ki bir diğerinde de Metalium ve Metafor konserinden başlayıp 1989-1990 yıllarını anlatıyordu², keşfimin akabinde halen kendisinden pek haberim olmasa da beni arşivcilik konusunda zehirlemiş oldu. Demek ki künyeye dikkat etmemişim.

Aydın'dan İzmir'e taşınınca kaset toplamaya ve *Zor* başta olmak üzere güncel dergileri almaya başladım. Stüdyo Ümit ve Excalibur birer birer kapanınca sahafları keşfettim. İlk fiili arşivciliğim eski dergilerle oldu. Sahaflar hızıma yetişemedi, internette alışverişe başladım. İstanbul'daki konserlere ilk defa 2010'da gittim, ondan sonra İstanbul'a her gidişimde çantamı kaset ve dergilerle doldurdum. Dergi ve fanzinlerden, hatta çoğu yabancı olsa da kasetlerden bir arşivim oluştu. Kasetler neyse de, üşenmeyip dergi ve fanzinlerdeki bütün yazıları konularına ve sayfa numarasına göre Excel'de listelemek maniyaklığımı nasıl bir motivasyonla yaptım bilmiyorum. Yaklaşık on bin satırdan oluşan bir Excel dosyası... Ama o liste sayesinde *Headbang*'deki yazılarımda arşivimin çok ekmeğini yedim. Bir grup hakkında yazıyorum mesela, yazarın arşivindeki kaynakları da tarıyorum, *Non Serviam*'da röportajı mı var grubun? Şak, yapıştırıyorum alıntıyı. Diğer taraftan kaset arşivimin de Türkiye'de 2004-2005 yıllarına kadar olan kaset basımını belgelediğinin farkına vardım. Kültür Bakanlığı'nın verdiği kod benim için değerliydi çünkü kasetin kaç yılında Türkiye'ye geldiğini ve plak şirketinin katalogunda kaçınıcı sırada olduğunu öğrenebiliyordum. Bu fiziksel arşiv toplama işi 2016 ortalarına doğru azalarak bitti. Dergi formatındaki *Headbang* sona erdi, ben de Hollanda'ya gittim zaten.

2010'a geri sarayım. Bir süredir takip ettiğim Düşler ve Kabuslar (DvK) forumuna, Doğu Yücel'e e-posta atarak başvurup üye olmuşum (aynı e-posta-

---

1 Çağlan Tekil (2003), "Moda Sineması Konseri'nin 15. Yılı", *Deli Kasap: Rock'n'Roll Kültürü Mecmuası*, Aralık 2003. Archive.org sitesinden canlandırdığım yazıyı <https://bit.ly/3h7RgqV> adresinden okuyabilirsiniz.

2 Çağlan Tekil (2004), Türkiye Rock'n'Roll'unun Gayri Resmi Tarihi, *Deli Kasap: Rock'n'Roll Kültürü Mecmuası*, Şubat 2004. Archive.org sitesinden canlandırdığım yazıyı <https://bit.ly/2SzXUMm> adresinden okuyabilirsiniz.

da *Headbang*'e de başvurduğum, o da oldu). DvK daha önce söylediğim gibi adeta bir ölüm grubuydu. Herkes birbirini acımasızca eleştirebilir, birbiriyi acımasızca dalga geçebilirdi. Ama diğer yandan Türkiye'deki heavy metal cemiyetinin en kıdemli üyeleri ve tanıdık simaları da bu forumdaydı. Konserler ilk buradan açıklanırdı mesela. İçeriden bilgiler paylaşılırdı. Bunlara eski günler muhabbetleri de dâhil. Böyle bir başlıkta o günlerden fotoğraflar da sıklıkla paylaşılıyordu. Ben de altı yıl öncesinde kaptığım zehrin tesiriyle her birini bilgisayarıma kaydediyordum. Bir başka kaynak ise Facebook'tu. Facebook'un "ilkokul arkadaşını bulma" misyonu dönemin sosyal ağlarının aksine sadece gençleri değil, belli bir yaşın üzerindeki insanları da kendisine çekmişti. Bir şekilde eski metalci "ağbileri" buldum ve profillerini dikizledim, eski günlerden fotoğraf ve belgeleri indirdim. Takvimler 2012'ye geldiğinde elimde biriken bu dijital arşivin dağınık bir şekilde bir işe yaramayacağını düşünüp belgeleri tarihlerine göre tasnifledim, aynı olayı işaret eden farklı belgeleri birbirleriyle eşleştirdim. Nisan ayında bir gün salonda otururken durduk yere aklıma bir fikir geldi: Facebook'un kimsenin sevmediği "timeline" arayüzü ve "life events" adlı mihenk taşı gönderileri revaçtaydı ve bir zaman çizgisinin sağında solunda kümelenen olaylar konseptini elimdeki arşivi daha iyi anlamak için kullanabilirdim! Türkiye'de Ağır Müziğin Geçmiş ismi bu noktada ortaya çıktı, açıkçası *Türkiye'de Punk ve Yeraltı Kaynakları'nın Kesintili Tarihi* (2007) kitabının adından etkilendim. Hard rock, heavy metal ve punk müziği "ağır müzik" adı altında bir araya getirdim ve bir nevi mevcut "hafif Batı müziği", "hafif müzik" kavramına zıt bir kavram oluşturdum.

Sayfanın ilgi görmesi uzun sürmedi, görenler hazine bulmuş gibi seviniyordu. Her gün tarihin bir başka noktasından bir beğeni ya da yorum bildirimi geliyordu. Ben de başta *Headbang*'deki sayın sevgili genel yayın yönetmenim Çağlan Tekil olmak üzere tanıdık simalar sayfayı takibe aldıkça, gönderilere yorum yaptıkça seviniyordum. Bu dönem Facebook'un timeline arayüzünden yavaş yavaş vazgeçmesiyle yara aldı. Artık olaylar bir çizgi boyunca gitmiyordu. Zamanla sağdaki yıl ve ay bağlantıları da gitti ve örneğin tam olarak 1984 tarihine paylaştığım Açık hava Rock Festivali ile ilgili belgelere erişmek pratikte imkânsız hale geldi, çünkü o gönderiye ulaşmanın tek yolu sayfayı kilometrelerce aşağıya kaydırmak olmuştu. Böylece arşivi bir bilgi kaynağından rastgele gönderilerin paylaşıldığı bir nostalji fetişine indirgemek istemeyen ben, motivasyonumu ilk defa kaybettim. Sonra 2019'da Facebook'a alternatif olarak YouTube ve Twitter kanallarının açılmasına kadar sadece